

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ തൃതീയസ്കന്ധേ അഷ്ടാവിംശോധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ തൃതീയസ്കന്ധേ അഷ്ടാവിംശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച

യോഗസ്യ ലക്ഷണം വക്ഷ്യേ സബീജസ്യ നൃപാത്മജേ |
മനോ യേനൈവ വിധിനാ പ്രസന്നം യാതി സത്പഥം ॥ 1 ॥

സ്വധർമ്മാചരണം ശക്ത്യാ വിധർമാച്ച നിവർത്തനം |
ദൈവാൽലബ്ധേന സന്തോഷ ആത്മവിചാരണാർചനം ॥ 2 ॥

ഗ്രാമ്യധർമ്മനിവൃത്തിശ്ച മോക്ഷധർമ്മരതിസ്തഥാ |
മിതമേധ്യാദനം ശശ്വദ്വിവിക്തക്ഷേമസേവനം ॥ 3 ॥

അഹിംസാ സത്യമസ്തേയം യാവദർഥപരിഗ്രഹഃ |
ബ്രഹ്മചര്യം തപഃ ശൗചം സ്വാധ്യായഃ പുരുഷാർചനം ॥ 4 ॥

മൗനം സദ്വ്യാസനജയ സ്നേഹഃ പ്രാണജയഃ ശന്നൈഃ |
പ്രത്യാഹാരശ്ചന്ദ്രിയാണാം വിഷയാൻമനസാ ഹൃദി ॥ 5 ॥

സ്വധിഷ്ഠാനാമേകദേശേ മനസാ പ്രാണധാരണം |
വൈകുണ്ഠലീലാഭിധ്യാനം സമാധാനം തമാസ്ത്മനഃ ॥ 6 ॥

ഏതൈരൻയൈശ്ച പഥിഭിർമനോ ദുഷ്ടമസത്പഥം |
ബുദ്ധ്യാ യുഞ്ജീത ശനൈർജിതപ്രാണോ ഹൃതന്ദ്രിതഃ ॥ 7 ॥

ശുചൗ ദേശേ പ്രതിഷ്ഠാപ്യ വിജിതാസന ആസനം |
തസ്മിൻ സ്വസ്തി സമാസീന ഋജുകായഃ സമഭ്യസേത് || 8 ||

പ്രാണസ്യ ശോധയേൻമാർഗം പൂരകുന്ദകരേചകൈഃ |
പ്രതികൂലേന വാ ചിത്തം യഥാ സ്ഥിരമചഞ്ചലം || 9 ||

മനോഽചിരാത്യാദിരജം ജിതശ്വാസസ്യ യോഗിനഃ |
വായുഗ്നിഭ്യോ യഥാ ലോഹം ധ്മാതം ത്യജതി വൈ മലം || 10 ||

പ്രാണായാമൈർദഹേദ്യോഷാന്ധാരണാഭിശ്ച കിൽബിഷാൻ |
പ്രത്യാഹാരേണ സംസർഗാന്ധ്യാനേനാനീശ്വരാൻ ഗുണാൻ || 11 ||

യദാ മനഃ സ്വം വിരജം യോഗേന സുസമാഹിതം |
കാഷ്ഠാം ഭഗവതോ ധ്യായേത്പുനാസാഗ്രാവലോകനഃ || 12 ||

പ്രസന്നവദനാംഭോജം പദ്മഗർഭാരുണേക്ഷണം |
നീലോത്പലദലശ്യാമം ശംഖചക്രഗദായരം || 13 ||

ലസത്പങ്കജകിഞ്ജൽകപീതകൗശേയവാസസം |
ശ്രീവത്സവക്ഷസം ഭ്രാജത്കൗസ്തുഭാമുക്തകന്ധരം || 14 ||

മത്തദ്വിരേഫകലയാ പരീതം വനമാലയാ |
പരാർധ്യഹാരവലയകിരീടാംഗദനുപുരം || 15 ||

കാഞ്ചീഗുണോൽലസദ്ച്ഛാണിം ഹൃദയാംഭോജവിഷ്ടരം |
ദർശനീയതമം ശാന്തം മനോനയനവർധനം || 16 ||

അപീച്യദർശനം ശശ്വത്സർവലോകനമസ്കൃതം |
സന്തം വയസി കൈശോരേ ഭൃത്യാനുഗ്രഹകാതരം || 17 ||

കീർത്തൻയതീർഥയശസം പുൺയശ്ലോകയശസ്കരം |
ധ്യായേദ്ദേവം സമഗ്രാംഗം യാവന്ന ച്യവതേ മനഃ || 18 ||

സ്ഥിതം വ്രജന്തമാസീനം ശയാനം വാ ഗുഹാശയം |
പ്രേക്ഷണീയേഹിതം ധ്യായേച്ഛുദ്ധഭാവേന ചേതസാ || 19 ||

തസ്മിൻ ലബ്ധപദം ചിത്തം സർവാവയവസംസ്ഥിതം |
വിലക്ഷ്യകൃത്ര സംയുജ്യാദംഗേ ഭഗവതോ മുനിഃ || 20 ||

സഞ്ചിന്തയേദ്ഭഗവതശ്ചരണാരവിന്ദം
വജ്രാങ്കുശധ്വജസരോരുഹലാഛരണാഢ്യം |
ഉത്തുംഗരക്തവിലസന്നഖചക്രവാല -
ജ്യോത്സ്നാഭിരാഹതമഹദ്യുദയാന്ധകാരം || 21 ||

യച്ഛൗചനിഃസൃതസരിത്പ്രവരോദകേന
തീർഥേന മുർധന്യധികൃതേന ശിവഃ ശിവോഭൂത് |
ധ്യാതൂർമനഃശമലശൈലനിസൃഷ്ടവജ്രം
ധ്യായേച്ഛിരം ഭഗവതശ്ചരണാരവിന്ദം || 22 ||

ജാനുദ്വയം ജലജലോചനയാ ജനന്യാ
ലക്ഷ്മ്യാഖിലസ്യ സുരവന്ദിതയാ വിധാതുഃ |
ഊർവ്വാർനിധായ കരപൽലവരോചിഷാ യത്
സംലാലിതം ഹൃദി വിഭോരഭവസ്യ കുർയാത് || 23 ||

ഊരു സുപർണ്ണഭുജയോരധിശോഭമാനാ -
വോജോനിധീ അതസിക്വകുസുമാവഭാസൗ |
വ്യാലംബിപീതവരവാസസി വർതമാന -
കാഞ്ചീകലാപപരിരംഭി നിതംബബിംബം || 24 ||

നാഭിഹ്രദം ഭുവനകോശഗുഹോദരസ്ഥം
യത്രാത്മയോനിധിഷ്ണാഖിലലോകപദ്മം |
വ്യൂഢം ഹരിൻമണിവൃഷസ്തനയോരമുഷ്യ
ധ്യായേദ് ദ്വയം വിശദഹാരമയുഖഗൗരം || 25 ||

വക്ഷോഽധിവാസമൃഷഭസ്യ മഹാവിഭൂതേഃ
 പുംസാം മനോനയനനിർവൃതിമാദധാനം |
 കംഠം ച കൗസ്തുഭമണേരധിഭൂഷണാർഥം
 കുർയാൻമനസ്യവിലലോകനമസ്കൃതസ്യ || 26 ||

ബാഹുശ്ച മന്ദരഗിരേഃ പരിവർത്തനേന
 നിർണിക്തബാഹുവലയാനധിലോകപാലാൻ |
 സഞ്ചിന്തയേദൃശശതാരമസഹ്യതേജഃ
 ശംഖം ച തത്കരസരോരുഹരാജഹംസം || 27 ||

കൗമോദകീം ഭഗവതോ ദധിതാം സ്ഥരേത
 ദിഗ്ധാമരാതിഭടശോണിതകർദമേന |
 മാലാം മധുവ്രതവരുഥഗിരോപഘൃഷ്ടാം
 ചൈത്യസ്യ തത്ത്വമലം മണിമസ്യ കംഠേ || 28 ||

ഭൃത്യാനുകമ്പിതധിയേഹ ഗൃഹീതമൂർതേഃ
 സഞ്ചിന്തയേദ്ഭഗവതോ വദനാരവിന്ദം |
 യദ്വിസ്ഫുരൻമകരകുണ്ഡലവൽഗിതേന
 വിദ്യാതിതാമലകപോലമുദാരനാസം || 29 ||

യശ്ചീനികേതമലിഭിഃ പരിസേവ്യമാനം
 ഭൃത്യാ സ്വയാ കുടിലകുന്തലവൃന്ദജുഷ്ടം |
 മീനദ്വയാശ്രയമധിക്ഷിപദബ്ജനേത്രം
 ധ്യായേൻമനോമയമതന്ദ്രിത ഉൽബസദ്ഭൂ || 30 ||

തസ്യാവലോകമധികം കൃപയാതിഘോര -
 താപത്രയോപശമനായ നിസൃഷ്ടമക്ഷണോഃ |
 സ്നിഗ്ധസ്ഥിതാനുഗുണിതം വിപുലപ്രസാദം
 ധ്യായേച്ചിരം വിപുലഭാവനയാ ഗുഹായാം || 31 ||

ഹാസം ഹരേരവനതാഖിലലോകതീവ്ര -
 ശോകാശ്രുസാഗരവിശോഷണമത്യുദാരം |
 സമ്മോഹനായ രചിതം നിജമായയാസ്യ
 ഭ്രൂമണ്ഡലം മുനികൃതേ മകരധ്വജസ്യ || 32 ||

ധ്യാനായനം പ്രഹസിതം ബഹുലാധരോഷ്ഠ -
 ഭാസാരുണായിതതനുദ്വിജകുന്ദപങ്കതി |
 ധ്യായേത്ത്വദേഹകുഹരേവസിതസ്യ വിഷ്ണോ -
 രഭക്ത്യാദ്രിദ്രയാർപിതമനാ ന പൃഥഗ്ദിദൃക്ഷേത് || 33 ||

ഏവം ഹരൗ ഭഗവതി പ്രതിലബ്ധഭാവോ
 ഭക്ത്യാ ദ്രവദ്യുദയ ഉത്പുലകഃ പ്രമോദാത് |
 ഔത്കന്ധ്യാഷ്ഠപകലയാ മുഹൂർദ്ധ്വമാന -
 സ്തചാപി ചിത്തബന്ധിശം ശനൈകർവിയുങ്ക്തേ || 34 ||

മുക്താശ്രയം യർഹി നിർവിഷയം വിരക്തം
 നിർവാണമുച്ഛതി മനഃ സഹസാ യഥാർചിഃ |
 ആത്മാനമത്ര പുരുഷോഽവ്യവധാനമേക -
 മൻവീക്ഷതേ പ്രതിനിവൃത്തഗുണപ്രവാഹഃ || 35 ||

സോഽപ്യേതയാ ചരമയാ മനസോ നിവൃത്തയാ
 തസ്മിൻമഹിമ്ന്യവസിതഃ സുഖദുഃഖബാഹ്യേ |
 ഹേതുത്വമപ്യസതി കർതരി ദുഃഖയോർയത്
 സ്വാത്മൻ വിധത്ത ഉപലബ്ധപരാത്മകാഷ്ഠഃ || 36 ||

ദേഹം ച തം ന ചരമഃ സ്ഥിതമുത്ഥിതം വാ
 സിദ്ധോ വിപശ്യതി യതോഽധ്യഗമത്ത്വരൂപം |
 ദൈവാദൃപേതമഥ ദൈവവശാദപേതം
 വാസോ യഥാ പരികൃതം മദിരാമദാസ്യഃ || 37 ||

ദേഹോഽപി ദൈവവശഗഃ ഖലു കർമ്മ യാവത്

സ്വാരംഭകം പ്രതിസമീക്ഷത ഏവ സാസുഃ |

തം സപ്രപഞ്ചമധിരൂഢസമാധിയോഗഃ

സ്വാപ്നം പുനർന ഭജതേ പ്രതിബുദ്ധവസ്തുഃ || 38 ||

യഥാ പുത്രാച്ച വിത്താച്ച പുഥൺമർത്യഃ പ്രതീയതേ |

അപ്യാത്മത്യേനാഭിമതാദ്യേഹാദേഃ പുരുഷസ്തഥാ || 39 ||

യഥോൽമുകാദ്വിസ്ഫുലിംഗാദ്ധുമാദ്വാപി സ്വസംഭവാത് |

അപ്യാത്മത്യേനാഭിമതാദ്യഥാഗ്നിഃ പുഥഗുൽമുകാത് || 40 ||

ഭൂതേന്ദ്രിയാന്തഃകരണാത്പ്രധാനാജ്ജീവസംജ്ഞിതാത് |

ആത്മാ തഥാ പുഥഗ്ദ്രഷ്ടാ ഭഗവാൻ ബ്രഹ്മസംജ്ഞിതഃ || 41 ||

സർവഭൂതേഷു ചാത്മാനം സർവഭൂതാനി ചാത്മനി |

ഈക്ഷേതാനന്യഭാവേന ഭൂതേഷ്വിവ തദാത്മതാം || 42 ||

സ്വയോനിഷു യഥാ ജ്യോതിരേകം നാനാ പ്രതീയതേ |

യോനീനാം ഗുണവൈഷമ്യാത്തഥാഽത്മാ പ്രകൃതൗ സ്ഥിതഃ || 43 ||

തസ്മാദിമാം സ്വാം പ്രകൃതിം ദൈവീം സദസദാത്മികാം |

ദുർവിഭാവ്യാം പരാഭാവ്യ സ്വരൂപേണാവതിഷ്ഠതേ || 44 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

തൃതീയസ്കന്ധേ കാപിലേയേ സാധനാനുഷ്ഠാനം

നാമാഷ്ടാവിംശോധ്യായഃ ||